

SLOVENSKO LJUDSKO GLEDALIŠČE CELJE
PREMIERA V TOREK, 24. NOVEMBRA OB 17. URI

Alenka Goljevšček KAKO SE IGRA PIŠE

Začne se čisto nedolžno: berem knjigo ali klepetam s prijatelji ali, nič hudega sluteč, kar tako zijam naokrog po tem ljubem svetu. Naenkrat me, ob kakšnem stavku ali podobi, popade »nekaj«. V možganih zacvrči - cvrk, cvrk - slike beže skoznje, da jih ne morem dohajati. Srce mi razbija, same oči in ušesa so me; moj življenjski tonus se je skokoma povečal. Kot bi me kaj ugriznilo. To ne traja dolgo; včasih samo hip. Vendar vem, da se je tisto »nekaj« naselilo v meni. Povsem brezoblično je; megleno, kot kakšna nerazpoznavna godlja, ki se tiho in počasi kuha v loncu. Ampak je.

No prav, si mislim. Pa naj bo, če hoče. In se trdovratno delam, da nič ne vidim in ne slišim. Nimam časa za pisanje iger, veste. Zelo zaposlena sem: službujem, gospodinjim, študiram, berem, ob nedeljah hodim po hribih. Vsak dan me čaka kopica opravkov - pravo garaško živinče sem. Kje naj izpraskam čas še za pisanje, lepo vas prosim! Račun brez krčmarja. Godlja brbota, zmeraj glasneje, para s terjajočim žvižganjem uhaja izpod pokrova. In nekega dne - tresk! pokrov odleti. Kaj pa zdaj?

Iz lonca prikopaca kralj Matjaž; ves krmežljiv je še in zaspan. Za njim pricmiha Alenčica, sitna, da nikoli tega. »Kakšen par!« rečem ogorčeno. »Saj sta kot politični kurti. Kaj pa naj počnem z vama?« Na robu lonca se pokažeta dve umazani roki in glava, kuštrava kot brinov grm. »Zdravo«, reče Ček, »kako ste kaj?« Zleze ven in nas kritično ogleduje. »Ho, ho, sami starčki«, pravi. »Saj bom splesnel od dolgega časa. Družbo hočem«. Zažvižga in iz lonca nemudoma prišvedra nekaj kosmatega, nedoločljive barve. »Si znorel?« se prestrašim. »Kakšna mrcina pa je to? Stran z njim! Že slavni Goethe je rekel, da koza ni za oder.« »Pokašljaj se na tega tvojega Geteta«, reče Ček. »Brez Čika se ne grem nobene igre. Poleg tega je pes, ne koza, ali ne, Čik?« Čik laja in se veselo podi okrog. Res je še kar

čeden. »No prav«, se vdam. »Ampak s tem nismo še nikamor prišli. V igri se mora nekaj dogajati in za to nam je potreben protigravec. Sovražnik, razumete?«

Ku ku«, zatuli Zmaj in zleze iz lonca.

»Bom jaz dober? Lahko požrem vse tri in še psa povzru. Samo reci.«

Kar slabo mi postane. »Treba te je bilo požeruh!« zakričim. »Saj so se komaj rodili, marš nazaj!«

»A-a«, pravi Zmaj, za nič na svetu ne. Je preveč veselo tu.« In navdušeno poskakuje, da se tresejo stene. Vsa iz sebe si razbijam glavo, kaj naj vendar storim. Medtem Ček izribari iz lonca Predsednika, oba Pomočnika in VTG-ja.

»Tle bodo kar O.K.«, pravi strokovnjaško.

»Kralj Matjaž v boju z VTG-jem - to bo blazno prima. Štosersko!« Na koncu prileze iz lonca še Predica in se pomeša med druge, ne da bi koga sploh kaj vprašala.

»Krasna družčina«, rečem obupano.

»Znešeni ste iz vseh vetrov, ničemur podobni. Na vašo odgovornost, prosim. In kaj boste zdaj?«

»Igrali se bomo!« zavpijejo vsi v en glas. In tako sedem in začnem pisati igro zanje. To je pa hudo. Služba mi postane

strašno odveč, neopravljeni opravljeni se kopičijo iz dneva v dan. Družinski standard prehranjevanja in družbovanja pade na najnižjo mogočo raven.

Popolnoma asocialna postanem. Na svoje bližnje samo še renčim. Nikamor se ne ganem, pišem, pišem. Čas pa leti kot brzovlak.

Pa ko bi me vsaj moji junaki pustili v miru! Kaj še - sitnarijo kar naprej. Matjaž rohni, da ne bo govoril v verzih in da bi šel raje na kakšen turnir. Alenčica se pritožuje, da jo zapostavljam. Ček me vsak dan mori s kakšno novo idejo, ki da je blazno O.K. Predica prede kot obsedena, preja plava v moji juhi, za ovratnik mi leze, skozi sanje se vlači. Čik mi pa sploh požira živce: po vseh kotih spušča lužice na preprogo, pujs nemarni. Norišnica, vam rečem. Tlaka vseh tlak!

Končno le pririnem do konca tako, da smo vsi vsaj približno zadovoljni. Vsega sem do grla sita. Skličem zbor sodelujočih.

»Več ne boste stisnili iz mene, kujoni,« rečem. »Je, kar je. Manjka samo še izvesek. Naslov igre. Predloge prosim.«

»Kralj Matjaž, jasno!« zahrumi Matjaž.

»In Alenčica«, zacvili užaljeno Alenčica.

»Ne bo šlo«, pravim jaz. »Kralja Matjaža je napisal Ferdo Kozak, Kralja Matjaža in Alenčico pa Dane Zajc. Oba sta slovenska pisatelja. Ne moremo ju okraštiti.«

»Križ kraž kralj Matjaž«, predlaga Ček, poln idej kot zmeraj. »Tudi to ne gre.«

pravim. »Igro s takim naslovom je že napisal pisatelj Polde Suhodolčan.«

»Glej, glej«, pravi Matjaž zadovoljno.

»Sem pa le v čišlih pri Slovencih, ko toliko pišejo o meni.«

To že. Ampak naslov? Premišlujemo.

Ožemamo možgane. Pa se odpro vrata, med zborovalce prikloбуštra moj sin, kot metla dolg pubertetnik, in zaruli: »O stara bajta, kralj Matjaž! Kako se imaš?«

Tako dobi igra še ime. Staro bajto seveda črtamo. Iz spoštovanja.

Pripis uredništva: Tekst Kralj Matjaž, kako se imaš? je dobil 1980. leta odkupno nagrado na Jugoslovanskem festivalu otroka v Šibeniku.

SEZONA 81 82

GLEDALIŠKI LIST 3

Cena 10 dinarjev

Učenci osnovnih šol Veljko Vlahovič in Slavko Šlander

RIŠEJO IN

KOLOFON

Slovensko ljudsko gledališče Celje. Alenka Goljevšček: Kralj Matjaž, kako se imaš? Predstavnik umetniški vodja in v. d. upravnika Goran Sch-

midt. Urednik Janez Žmavc. Naklada 1000 izvodov. Tisk Cinkarna Celje. Oblikovanje Evita Lukež, Ejti Štihi.

PIŠEJO

Višji trgujejo z dušami nižjih, odkar obstaja razredna skupnost. Dejan Žele

Če bi bila Alenčica, bi ravnala kot Alenčica. Alenka Presker

VTG naše šole so tovariši, ljudje z zvonci so učenci, ki jih ubogajo, junaki brez zvonca so učenci, ki jih ne ubogajo.

Esod Mekić

Če bi imela možnost igrati v igri, bi najraje igrala dečka Čeka. Zdi se mi najbolj podoben meni.

Jasna Bratanič

Zvonci v glavah junakov: strah, groza, bolečina. Zvonci v naših glavah: krediti, vikend, čas.

Mirjam Mramor

Ponoči, ko vse luči ugasnejo, ko vse sence izginejo, ko vsi glasovi utihnejo, pridejo na plan. Bojijo se, zato previdno in tiho stopajo po ulicah. Tudi mimo tvoje hiše gredo. Ponekod korak pospešijo, kot da bi jih kdo preganjal, ponekod pa stopajo počasneje, kot da bi za vedno želeli ostati tam. Kako gredo mimo tvoje hiše?

Daška Škapin

gledališče - galerija

V gledališkem foyerju razstavljajo učenci osnovnih šol Veljko Vlahovič in Slavko Šlander.

razstava - predstava

TRGOVSKA DELOVNA ORGANIZACIJA
TEKO p.o. 63000 Celje, Gubčeva 2

VELEBLAGOVNICA T
CELJE
PRODAJALNE

salon
novost
dom
posrednik
kekec zagreb

KRSTNA UPORIZORITEV

PREMIERA V TOREK, 24. NOVEMBRA OB 17. URI

REŽIJA IZTOK VALIČ,
DRAMATURGIJA JOŽE RODE,
LEKTORSTVO MAJDA KRIZAJ,
SCENOGRAFIJA
AVGUST LAVRENTIČ,
KOSTUMOGRAFIJA
VIDA ZUPAN,
GLASBA SIMON ROBINSON,
KOREOGRAFIJA
JAKA HAFNER

SLOVENSKO LJUDSKO
GLEDALIŠČE CELJE

SEZONA 81/82

ALENKA GOLJEVŠČEK
KRALJ MATJAŽ, KAKO SE IMAŠ P

IGRAJO:

KRALJ MATJAŽ
KRALJICA ALENČICA
ČEK
ČIK
ZMAJ
PREDICA
PRESEDNIK OOPC, STRANKA,
VTG
NATAKAR, STRANKA, DRUGI
POMOČNIK, VTG
PRVI POMOČNIK, STRANKA,
VTG
URADNICA, VTG

BORUT ALUJEVIČ
ZVEZDANA MLAKARJEVA
PETER BOŠTJANCIC
IGOR SANCIN
BRUNO BARANOVIC
MARJANCA KROŠLOVA

JOŽE PRISTOV

BOGOMIR VERAS

DRAGO KASTELIC
HANA KOMARJEVA

VODJA PREDSTAVE
TONKA OREŠNIK
SEPETALKA
ERNESTINA POPOVIČ
TON STANKO JOST
RAZSVETLJAVA IN
TEHNIČNO VODSTVO
BOGO LES
FRIZERSKA DELA
VERA PRISTOV
KROJASKA DELA POD
VODSTVOM JOŽICE HRENOVE
IN ADIJA ZALOŽNIKA
REKVIZITER MILAN OREHOV
ODRSKI MOJSTER
VILI KOROŠEC

Goran Schmidt KRALJEVIČEM MATJAŽKOM -

vam,
načrtovanim,
včlanjenim,
usmerjenim -
človek je nekaj hecnega: komaj nekaj let
mine, kar pride na svet in že ga začneta
- na veliko začudenje odraslih - zanimati
rojstvo in smrt. Od kod sem prišel, kam
grem. Kajti svet je neskončen v snovi in
trajanju in svojo malenkost je treba
nekam zasidrati. Vedeti za začetek in
konec. Za svoj začetek in konec. In zdaj:
kaj je vmes? Vmes sem jaz. Najbolj
čudežna in najbolj dragocena stvar pri
tem, da sem, je, da sem edinstven,
enkratni, da še nikoli ni bilo nobenega
takšnega, kot sem jaz in ga tudi nikoli
več ne bo. Sem prvi in neponovljivi - v
tem je pač preprosti in hkrati neskončno
zapleteni čudež človeka. Kasneje enkrat
vam bodo povedali, da se temu reče,
ste individuum. Kadar pa vam bodo rekli:
»Individuum!«, vas bodo skoraj gotovo
zmerjali. Tako je pač - svojski ljudje
nekako niso priljubljeni.
Prav o tem pa govori naša igra - ne s
temi besedami marveč z drugačnimi:

gledališkimi. Tako se pač govori v takšni
hiši, ki se ji reče gledališče. Pravzaprav
nikoli ni mogoče točno ugotoviti, kaj se v
takšni hiši govori in hoče. V naši igri, na
primer, nastopa velik zelen zmaj, ki tale
svet vsake toliko malo strese - se zdi,
da mu gre pretiran red rahlo na živce.
In če veste, da so zmaji že zelo star
pojavi in če ste v gledališču, si lahko
rečete: »Aha, NA ZAČETKU JE BIL
NERED! Kajti red je neploden, nered pa
je življenje.« In imeli bi prav - dokler ste
v gledališču
Tako je to.

Jože Rode O IGRI IN NJENIH JUNAKIH

Mladinska igra Alenke Goljevšček »Kralj
Matjaž, kako se imaš?« je nenavadna
mladinska igra, nenavadna zato, ker v
njej nastopajo Kralj Matjaž, Alenčica in
še Zmaj povrh, se pravi osebnosti, ki jih
pogosto srečujemo v pravljicah. Igra pa
ni pravljica v klasičnem pomenu te
besede, saj so problemi, o katerih govori,
resni, obenem pa tudi pravljici. V igri
bomo srečali veliko nenavadnih in veselih
dogodivščin, ki jih bo povzročil nenadni
in nepričakovani obisk glavnega junaka.
Ti komični prizori pa predstavljajo samo
del igre. Drugi del je veliko resnejši in
prav nič smešen. Avtorica v njem
spregovori o odtujenosti človeka, o
birokraciji, o potrošništvu itd. Vsi ti
problemi so združeni ob strašnem VTG-
ju, ob osebnosti, ki si je podredila prav
vse junake, razen Kralja Matjaža seveda.
Junaka igre Kralj Matjaž in njegova
soproga Alenčica prinašata zanimivo
dvojnost. Čeprav prihajata iz istega sveta,
sta si zanimivo nasprotje. Kralj Matjaž je
zagovornik preteklega časa. Priznati mu
sicer moramo, da hitro in zato večkrat
neutemeljeno sprejema navade našega
časa. Vseh seveda ne more razumeti in

jih, take kakršne so, tudi noče sprejeti,
ker sveta, v katerem ima posameznik
nepomembno vlogo, sploh ne mara. Temu
se čudi in se mu noče podrediti. Živeti
hoče tako, kot je živel v svoji dobi, ko je
bila junaška osebnost še zelo cenjena.
Ko pa pred VTG-jem spozna, da ni
primeren za naš čas, se junaško umakne
v pravljico.

Za razliko od Kralja Matjaža pa Alenčica
sprejema veliko dobrot našega časa.
Čeprav je ta naš svet spoznala in ji
ugaja, mu hkrati hoče uiti. Njena
odločitev, da se vrne v pravljico, pospeši
spoznanje, da tudi Matjaž lahko izgubi
svoj osebni in postane služabnik
VTG-ja. Da reši Matjaža, se je
pripravljena odpovedati vsem navideznim
dobrinam našega časa in se skupaj s
svojim soprogom vrne v pravljico.
Igra ima še enega pomembnega junaka -
strašnega Zmaja, ki priropota v naš svet
iz mračnega podzemlja, da bi se
spoprijel z Matjažem. Zmaj sicer ni
Matjažev zakleti sovražnik, marveč
njegovo dopolnilo, kajti vsak junak mora
imeti svojega zmaja, da v boju z njim
dokaže junaštvo. Naša junaka se zato ne

spoprime, saj je dovolj, da si grozita.
Zmaj predstavlja v igri prikrito, dremajočo
silo preteklosti. Zmajevu strašno moč si
lahko razložimo tudi takole: današnja
civilizacija se strašno trudi, da bi ukrotila
svet in naravo, udomačila naravne pojave
in jih obrnila sebi v prid, kar pa ji žal
ne uspeva vedno najbolje, saj se narava
prerada poigra z nami in vedno znova
dokazuje, da je človekova moč v boju z
njo zelo neboljena.

Pomembna osebnost je tudi Predica. V
našo igro prinaša čar stare ljudske
pripovedi. Odkriva vse tisto, kar je
površnemu pogledu često zakrito. Zato je
za večino tudi nevidna. Spoprijatelj se
samo z mladim junakom Čekom, ki mu
posreduje staro ljudsko pripoved, stare
pesmi in prastare običaje. Predica je
tista, ki Čeku in s tem tudi vsem nam,
pokaže staro zgodbo o Kralju Matjažu in
njegovi lepi Alenčici. Njena zgodba ni
pravljica in njen Matjaž ni junak nad
junaki. Večkrat ga popelje v tako velike
težave, da se zbijamo zanj in se
vprašamo: Kralj Matjaž, kako se imaš?

